

Перевага цієї стратегії – в тому, що вона сприяє створенню особливих конкурентних переваг країни/регіону, які складно скопіювати;

- стратегія інтернаціональних кластерів, яка передбачає створення кластерів шляхом залучення іноземних інвесторів і зовнішніх постачальників. Перевага цієї стратегії полягає у швидкому розвитку регіональної економіки. Слабкий бік цієї стратегії полягає в тому, що інтернаціональні кластери є предметом для копіювання і конкуренції. Крім того, існує ризик, що іноземні інвестори з певних причин можуть згорнути свої потужності й піти з ринку;
- змішана стратегія, згідно з якою об'єднуються стратегія національного/регіонального кластерного розвитку та стратегія інтернаціонального кластера. Змішана стратегія, будучи по суті привабливою, може призвести до невизначеності й конкуренції серед стратегій, спрямованих на місцеві та іноземні підприємства [6, с. 28].

Таким чином, оптимальний набір стратегічних альтернатив залежатиме від існуючих місцевих ресурсів і можливостей самого кластера, а також від проведеної кластерної політики. Вибір стратегічних кластерних альтернатив здійснюється за наступними критеріями: здійсненність, досяжність мети, ресурсозабезпеченість, мінімальний ризик, період реалізації стратегії.

На основі визначених кластерних стратегій розробляється кластерна програма, що включає: заходи, терміни, витрати, джерела фінансування, відповідальних виконавців. Кластерна програма розробляється за пріоритетними напрямками, виявленими в ході аналізу, і складається з окремих проектів, наприклад, проект організації туристичного кластеру, проект організації кластеру взуття тощо, проект створення промислової асоціації, проект створення кластерної інфраструктури та ін [4, с. 20].

В умовах глобалізації відбулася зміна парадигми управління конкурентоспроможністю національної економіки, яка вже розглядається не крізь призму галузей, а як сукупність кластерів товаровиробників. Кластери створюють фактори конкурентних переваг в інноваціях, розвитку людського капіталу, розширенні експорту. Передумовою цих переваг є мережні зв'язки виробничого ланцюга, а також відносини державно-приватного партнерства з органами державного управління, що забезпечують підтримку інноваційного розвитку перспективних кластерів.

Розроблена методологія формування кластерної політики, яка реалізується на макро- або регіональному рівнях, розглядає кластерний підхід з точки зору формування багаторівневої системи управління конкурентоспроможністю економічних систем та процесу організації кластерів, що дозволяє, з одного боку, забезпечити комплексне і системне управління конкурентоспроможністю, а з іншого – сформулювати послідовність дій з організації та управління кластерами.

Література.

1. Афанасьев М., Мясникова Е. О. Мировая конкуренция и кластеризация экономики // Вопросы экономики. – 2005. – № 4. – С. 75–86.
2. Волкова Н. Н., Сахно Т. В. Промислові кластери (монографія). – Полтава: АСМІ, 2005. – 272 с.
3. Воронов А. Буряк А. Кластерный анализ – база управления конкурентоспособностью на макроуровне // Маркетинг. – 2003. – № 1(68). – С. 11–20.

4. Захаров; В. Промышленные кластеры и экономический рост // Проблемы теории и практики управления. – 2006. – № 12. – С. 19–23.

5. Мингалева Ж., Ткачева С. Кластеры и формирование структуры региона // Мировая экономика и международные отношения. – 2000. – № 5. – С. 97–102.

6. Назаренко С. А. Кластерный механизм підвищення конкурентоспроможності регіону / С. А. Назаренко // Сталий розвиток економіки: Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2011. – № 3. – С. 26–29.

7. Портер М. Конкуренция: пер. с англ. – М.: Вильямс, 2002. – 496 с.

8. Єрмолін В. М. Роль інноваційних структур в реалізації європейської регіональної кластерної політики / В. М. Єрмолін, К. С. Колесніков // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2009. – № 16 (94). – С. 19–28.

9. Яшева Г. А. Кластерный подход в повышении конкурентоспособности предприятий. – Витебск: УО «ВГТУ», 2007. – 301 с.

УДК 35.08:323.1

Інна Граматик

ЕВОЛЮЦІЯ ОРГАНУ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В СФЕРІ ЕТНОНАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано динаміку змін, яких зазнав орган виконавчої влади у сфері реалізації прав національних меншин в Україні. Особлива увага приділяється аналізу повноважень та функціонального забезпечення органу виконавчої влади у сфері реалізації прав національних меншин. Визначається місце та роль органу виконавчої влади щодо реалізації етнонаціональної політики.

Ключові слова: органи виконавчої влади, етнонаціональна політика, національні меншини, міжнаціональні відносини, права національних меншин.

Досягнення атмосфери порозуміння, толерантності та взаємодовіри у міжнаціональних відносинах досі вважається загальнодержавним завданням. Проте, світова економічна криза 2008–2009 років, геополітична ситуація навколо нашої держави, процеси міграції, що останніми роками активізувалися на території України, а також радикалізація свідомості деяких груп ставлять гостро питання вироблення і реалізації виваженої державної політики в сфері міжнаціональних відносин.

Останні події в нашій державі спонукають до переосмислення всіх кроків керівництва держави за часи незалежності. Неодноразово взятий курс на реформування, оптимізацію та покращення системи влади виявився не тільки неефективним, а й мав надзвичайно негативні наслідки. Участь деяких представників національних меншин у політичних процесах в період кризи вказує на незадоволення цих соціальних груп політикою держави.

© Граматик І.В., 2014.

Управління етнонаціональними процесами являє собою складний процес із залученням всіх механізмів державного управління – організаційного, правового, економічного, політичного та інституційного.

↗ Безпосередньо управлінським аспектам міжнаціональних відносин присвятили свої роботи В. П. Андрущенко, В. Б. Євтух, Ю. О. Куц [1], О. М. Майборода [2], П. І. Надолішний [3;4], С. П. Тимофеев, М. В. Товт, В. П. Трощинський [6]. Однак, незважаючи на достатньо глибокий рівень розробки питання, вкрай необхідним є ґрунтовне дослідження оптимізації державного управління етнонаціональними процесами саме в сфері функціональних положень.

↗ Проаналізувати організаційно-функціональне забезпечення реалізації етнонаціональної політики України та вироблення пропозицій щодо підвищення ефективності реалізації етнонаціональної політики в Україні.

Відповідно до поставленої мети визначено наступні завдання: дослідити еволюцію інституційно-функціональних засад органу виконавчої влади в сфері міжнаціональних відносин та дослідити напрямки подальшої роботи органу виконавчої влади в сфері реалізації етнонаціональної політики.

↗ Починаючи з 1991 року, центральним органом виконавчої влади щодо вироблення та реалізації державної політики в галузі міжнаціональних відносин з урахуванням інтересів кожної національності, історичних традицій і національних особливостей, економічних і духовних потреб населення визначено Комітет у справах національностей при Кабінеті Міністрів УРСР [6].

Відповідно до Положення, Комітет у справах національностей при Кабінеті Міністрів УРСР мав разом із органами державного управління і національними громадськими об'єднаннями розробляти комплексні програми соціально-економічного, культурного та духовного розвитку національностей України; вивчати та аналізувати соціальні, економічні, демографічні та інші тенденції у розвитку національностей України, узагальнювати досвід роботи їхніх громадських об'єднань.

Окрім окреслених функцій, Комітет брав участь у розробці проектів нормативних актів, що стосувалися міжнаціональних відносин; сприяв відновленню прав громадян, які належать до депортованих народів, розробляв разом з міністерствами і відомствами програми забезпечення повернення їх до місць історичного поселення. Проводилась робота щодо сприяння діяльності національних громадських об'єднань, а також установа міжнародних зв'язків з державними органами, громадськими культурними, національними центрами та організаціями зарубіжних країн, сприяння розширенню контактів громадян України з представниками своєї національності, які проживають за межами України, захист інтересів народу України в інших державах, разом з іншими органами державного управління представляти Україну при вирішенні національних питань, що виникають у відносинах між державами.

Водночас, цей орган здійснював методичне керівництво роботою спеціалістів з національних питань облвиконкомів, Київського та Севастопольського міськвиконкомів, а також мав розглядати за дорученням Верховної Ради Країни та Кабінету Міністрів України пропозиції місцевих Рад народних депутатів про утворення національних адміністративно-територіальних одиниць в Україні й давати свої висновки [7].

Комітет був наділений правом утворювати у разі необхідності в межах своєї компетенції міжвідомчі комісії та

експертні групи; проводити конгреси, конференції, симпозиуми, наради, семінари з питань національної політики; брати участь у вирішенні спорів з міжнаціональних відносин і вносити Кабінету Міністрів України пропозиції про їх урегулювання; одержувати відповідну інформацію від органів державного управління і організації, включаючи звітність, затверджену Мінстатом України; вносити в установленому порядку пропозиції про скасування прийнятих органами державного управління і громадськими об'єднаннями постанов та інших рішень з національної політики, що суперечать законодавству України; разом з органами державного управління і національними громадськими об'єднаннями подавати практичну допомогу у створенні культурно-просвітницьких центрів, фондів розвитку національних культур та інших формувань, в організації концертно-театральної та виставкової діяльності тощо виходячи з потреб духовного розвитку національностей України [7].

Про розуміння важливості та відповідальне ставлення керівництва країни до питання регулювання міжетнічних взаємовідносин свідчить той факт, що, згідно з Положенням, перший Комітет у справах національностей при Кабінеті Міністрів України наділений повноваженнями мати:

- колегію для колективного вироблення рішень щодо міжнаціональних відносин, обговорення найважливіших питань розвитку, до складу якої можуть входити керівники інших органів державного управління та представники національних громадських об'єднань;
- раду з національних питань для реалізації різноманітних інтересів національних меншин;
- наукову раду для погодженого проведення національної політики, розробки рекомендацій і пропозицій;
- Державний дослідницький та культурологічний центр національних культур України для задоволення соціально-економічних і духовних потреб, відродження й розвитку в Україні культур, мов і традицій національних меншин.

З метою організації виконання та фінансування програми розвитку культур національних меншин України у квітні 1992 року на пропозицію Ради національних товариств України при Комітеті у справах національностей при Кабінеті Міністрів України був створений Фонд розвитку культур національних меншин України, який проіснував до вересня 1996 року [8].

Фонд, відповідно до покладених на нього завдань, мав акумулювати фінансові й матеріальні ресурси та інвестувати їх у проекти, роботи, спрямовані на виконання програм розвитку культур національних меншин та відповідні структури, що створюються з цією метою; брати участь у створенні й розвитку підприємств (в тому числі спільних підприємств) та господарських товариств, комерційних організацій (включаючи банки), соціально-культурних установ та навчальних закладів; здійснювати зовнішньоекономічну діяльність; придбавати житлові будинки, інші будівлі та споруди для використання на потреби розвитку культур національних меншин, а також фінансувати будівництво таких будинків, будівель і споруд; фінансувати програми професійної підготовки і перепідготовки в Україні та за кордоном представників національних меншин, програми їх мовного навчання і національно-культурного розвитку; надавати фінансову допомогу у здійсненні заходів, що проводились національно-культурними товариствами; утворювати відділення і представництва Фонду на те-

риторії України, а також його представництва в зарубіжних країнах; сприяти здійсненню заходів для охорони пам'яток історії та культури національних меншин, збереження навколишнього середовища. Фонд був єдиним розпорядником своїх коштів.

Органами управління Фонду були Правління та Генеральна дирекція. Контрольним органом – ревізійна комісія. Генеральний директор Фонду призначений Президентом України. До складу Правління Фонду з правом ухвалюючого голосу обирались на 3 роки три представники від Ради національних товариств України та призначались на той же строк два представники від Комітету у справах національностей при Кабінеті Міністрів України. Також, до складу Правління Фонду з правом дорадчого голосу входив за посадою Генеральний директор Фонду. Окрім цього, до складу Правління Фонду могли входити з правом дорадчого голосу представники організацій зі статусом юридичної особи зарубіжних країн, діяльність яких пов'язана з вирішенням питань розвитку культур національних меншин України.

У квітні 1993 року, на базі Комітету у справах національностей при Кабінеті Міністрів України було створено Міністерство України у справах національностей та міграції [9]. Досить органічним, на наш погляд, є поєднання етнонаціональної та міграційної політики у компетенції центрального органу державної виконавчої влади. Окрім нових функцій, пов'язаних із проведенням міграційної політики, на Міністерство покладено повноваження розподілення коштів і матеріальних ресурсів, що виділялись для вирішення національних та міграційних проблем, а також здійснення контролю за їх використанням, управління майном загальнодержавної власності закладів, установ, підприємств та організацій, які входили до сфери управління Міністерства. Наділений повноваженнями розробляти у встановленому порядку проекти законів та інших нормативних актів що стосуються національних відносин та міграції, а також здійснювати контроль за дотриманням законодавства відповідно до повноважень. Разом з цим, велась робота з підтримки розвитку національних і культурних традицій, сприяння задоволенню потреб у літературі, мистецтві, освіті, засобах масової інформації національних меншин в Україні та українців, що проживають за її межами.

Спільно з відповідними центральними і місцевими органами державної виконавчої влади України і Автономної Республіки Крим, місцевого і регіонального самоврядування Міністерством розробляти програми та здійснювати заходи щодо організованого добровільного повернення кримськотатарського народу, українців та осіб інших національностей, які були незаконно депортовані з України. Крім того, цей орган був призваний координувати роботу центральних і місцевих органів державної виконавчої влади та органів місцевого і регіонального самоврядування, пов'язану з розробкою та здійсненням заходів щодо тимчасового розміщення, працевлаштування, надання грошової допомоги та соціально-побутових і медичних послуг біженцям, вимушеним переселенцям, репатріантам, а також організація обліку і реєстрації цих осіб та ін.

Згідно з Положенням, Міністерство України у справах національностей та міграції мало здійснювати свої повноваження через відповідні підпорядковані йому органи державної виконавчої влади в областях, містах Київ та Севастополь [9].

У міждержавних відносинах Міністерством разом з іншими органами державної виконавчої влади представлялись інтереси України під час вирішення націо-

нальних та міграційних питань у міждержавних відносинах; установлювались зв'язки з державними органами, громадськими, культурними, національними центрами й організаціями зарубіжних країн; велась робота щодо сприяння розширенню контактів громадян України з громадянами своєї національності, які проживають за її межами.

Відповідно до Положення, Міністерство наділено правом вносити в установленому порядку пропозиції про скасування прийнятих органами державної виконавчої влади, місцевого і регіонального самоврядування, національними громадськими об'єднаннями постанов та рішень з питань національних відносин та міграції, що суперечать чинному законодавству; одержувати безкоштовно передбачені державною статистичною звітністю статистичні та інші дані від міністерств та інших центральних органів державної виконавчої влади України і Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого і регіонального самоврядування з питань, що належать до компетенції Міністерства; створювати у разі необхідності за погодженням із зацікавленими міністерствами і відомствами в межах своєї компетенції міжвідомчі комісії та експертні групи; взаємодіяти з компетентними органами інших країн та укладати з ними на двосторонній та багатосторонній основі угоди (договори) з питань, що належать до компетенції Міністерства.

Однак, поряд з розширенням повноважень, Міністерство втратило право мати Державний дослідницький та культурологічний центр національних культур України, проте збереглося право утворювати науково-консультативну раду та раду представників громадських об'єднань національних меншин України як дорадчі органи [9].

Значних змін у функціях Міністерства, у зв'язку з перетворенням у 1994 році на Міністерство у справах національностей, міграції та культур України не відбулось, окрім декількох. Окрім нових функцій щодо вироблення та забезпечення реалізації державної політики щодо релігії та церкви, додано зокрема повноваження здійснювати міжвідомчу координацію та організувати проведення наукових досліджень з питань національних меншин, міжнаціональних відносин, міграції, свободи совісті та діяльності релігійних організацій; визначати основні напрями наукових досліджень у сфері міжнаціональних відносин і забезпечення прав національних меншин, державної міграційної політики, вносити в установленому порядку пропозиції до планів найважливіших науково-дослідних робіт з питань, що належать до його компетенції, замовляти наукові дослідження із названих питань; взаємодіяти з науково-дослідними установами та навчально-виховними закладами України та зарубіжних держав з метою обміну досвідом наукових досліджень у сфері міжнаціональних відносин, забезпечення прав національних меншин, державної міграційної політики і державної політики щодо релігії та церкви [10].

При цьому, передбачено можливість надавати практичну допомогу у створенні навчальних закладів та інших організацій та установ, необхідних для задоволення потреб духовного розвитку національних меншин в Україні та українців, які проживають за її межами.

У зв'язку з утворенням Державного комітету України у справах релігій, Указом Президента України в грудні 1995 року відновлено Міністерство України у справах національностей та міграції, яким здійснювалась міжвідомча координація з питань етнополітики, міжна-

ціональних відносин, національних меншин та міграції [11]. В результаті цього, на наш погляд, відбулась суттєва зміна у функціях Міністерства. Починаючи з даного документу, вилучено функцію вивчення та аналізу соціально-економічних тенденцій розвитку. Натомість, з'явилася функція вивчення та аналізу тенденції етносоціального, етнодемографічного і етнокультурного розвитку України та національних меншин, стан задоволення культурно-освітніх потреб української діаспори, що свідчить про ігнорування економічних чинників.

З додаванням нового напрямку діяльності у липні 1996 року на базі Міністерства утворено Державний комітет у справах національностей та міграції. До основних функцій додається нова – аналіз стану і тенденцій розвитку та застосування української мови, підготовка пропозиції на розгляд Ради з питань мовної політики при Президентові України щодо створення необхідних умов для утвердження і функціонування її як державної в усіх сферах життя суспільства, піднесення її міжнародного авторитету. Крім того, цей Комітет здійснює заходи, спрямовані на забезпечення оптимального співвідношення використання державної мови та мов національних меншин України [12].

В результаті чергового впорядкування системи центральних органів виконавчої влади у квітні 2000 року в складі Міністерства юстиції України утворено Державний департамент у справах національностей та міграції [13]. Неоднозначним є факт появи у цього органу нової функції щодо пошуку альтернативних джерел фінансування, зокрема на облаштування раніше депортованих кримських татар та осіб інших національностей, зокрема розробки та здійснення заходів щодо інтеграції в українське суспільство вказаних соціальних груп.

Отже, внаслідок реорганізації даний орган втрачає окрім статусу центрального органу виконавчої влади, можливість мати науково-консультативну раду та раду представників нацменшин, а також втрачається вже представництво науковців у складі колегії Департаменту. Окрім цього, Департамент дістає права залучати в установленому порядку за погодженням Міністерства юстиції України кошти міжнародних організацій для виконання покладених на нього завдань.

У вересні 2001 року був створений Державний комітет України національностей та міграції. Новоутворений орган бере участь у розробленні проектів Державного бюджету України, Державної програми економічного і соціального розвитку України, Програми діяльності Кабінету Міністрів України, а також забезпечує взаємодію центральних та місцевих органів виконавчої влади при здійсненні ними заходів щодо забезпечення прав національних меншин України, депортованих за національною ознакою та ін. Також затверджує кошториси заходів, необхідних для реалізації своїх завдань, плани капітального будівництва об'єктів; здійснює функції замовника при закупівлі товарів (робіт, послуг) для державних потреб.

Крім того, поновлено можливість залучати до складу колегії інших осіб та утворювати науково-консультативну (наукову) раду, а також інші дорадчі органи та консультативні органи [14, с.14].

Окрім раніше закріпленої функції щодо залучення коштів міжнародних та неурядових організацій, необхідних для забезпечення виконання покладених на нього завдань, Комітет отримує повноваження з проведення заходів щодо залучення міжнародної технічної, фінансової та інших видів допомоги для проведення благодійних акцій та виконання програм, спрямованих на

розвиток етнічної самобутності національних меншин України, а також для надання соціальної підтримки депортованим особам. Таким чином, в контексті цього, на нашу думку, створення умов для залучення ресурсів міжнародної спільноти може призвести до виникнення небезпеки втрати самостійності у проведенні етнонаціональної політики нашою державою, що може істотно впливати на розвиток суспільства.

З березня 2007 року Постановою Кабінету Міністрів України утворений Державний комітет України у справах національностей та релігій, якій функціонував до грудня 2010 року. Окрім повноважень у сфері релігії, відносин із церквою і релігійними організаціями, у даному Положенні виникає функція відносно вживання заходів щодо реалізації Європейської хартії регіональних мов або мов меншин в частині забезпечення задоволення етномовних потреб національних меншин України [15].

В ході оптимізації системи центральних органів виконавчої влади, усунення дублювання їх повноважень, забезпечення скорочення чисельності управлінського апарату та витрат на його утримання, підвищення ефективності державного управління у грудні 2010 року ліквідовано Державний комітет України у справах національностей та релігій як центральний орган виконавчої влади та створений відділ національних меншин України та української діаспори Департаменту у справах релігій та національностей Міністерства культури України. В структурі Департаменту функціонують три відділи з релігійних питань, один відділ з питань забезпечення прав національних меншин, а також сектор мовної політики.

На перший погляд суттєвих змін у функціях із забезпечення прав національних меншин даного органу виконавчої влади не відбулось. Профільний відділ вживає заходи щодо всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України; забезпечує дотримання мовних прав українців; забезпечує реалізацію прав осіб, які належать до національних меншин України; сприяє збереженню і розвитку етнічної самобутності національних меншин України, задоволенню їх культурних, мовних та інформаційних потреб; розробляє заходи щодо збереження і розвитку культурного та мовного розвитку національних меншин України; здійснює заходи щодо формування толерантності в українському суспільстві та запобігання розпалюванню міжетнічної ворожнечі, а також проявам дискримінації, нетерпимого ставлення до осіб за ознаками раси, етнічного походження, мовними ознаками; здійснює заходи з реалізації положень Європейської хартії регіональних мов або мов меншин у сфері культурної діяльності та засобах її здійснення; сприяє діяльності громадських організацій, які створені національними меншинами України, щодо організації і проведення культурно-мистецьких та мовно-просвітницьких заходів, надання консультативної допомоги в організації їх діяльності, розвитку етнокультурних зв'язків громадських організацій національних меншин України з відповідними громадськими організаціями за межами України; забезпечує захист гарантованих Конституцією та законами України прав національних меншин, у тому числі проведення міжнародних, всеукраїнських, регіональних заходів з питань міжнаціональних відносин; сприяє розширенню міжнародного співробітництва з державами, що мають в Україні етнічно споріднені спільноти [16].

Отже, неодноразова реструктуризація органу виконавчої влади, відповідального за розроблення та реалізацію державної етнонаціональної політики в Україні поряд із зміною статусу від центрального органу влади до

урядового органу влади на сьогодні не сприяє ефективному проведенню державної політики в цій сфері. В ході багатьох реорганізацій, викликаних необхідністю оптимізації діяльності, підвищення ефективності роботи, а також іншими цілями, нами зафіксовано втрату або звуження повноважень та функцій даного органу виконавчої влади. Про це, зокрема, свідчить той факт, що включення Держкомнацрелігій до складу Міністерства культури України нівелює значущість цього питання з боку держави.

На наш погляд, інтереси та потреби національних меншин не обмежуються лише проведенням масових культурних заходів, адже соціально-економічні питання та потреби соціальних груп вирішуються не тільки таким чином. Потрібні адекватні кроки щодо формування та реалізації етнонаціональної політики в Україні. При цьому, досліджуючи проблему, необхідно враховувати досвід не тільки європейських країн, а й досвід ближчих до нас ментально країн пострадянського простору. Корисним є, зокрема, досвід Росії, в якій відповідна структура функціонує у складі Міністерства регіонального розвитку РФ. Цей шлях, на нашу думку, не звужує потреби національних меншин тільки до культурного розвитку та протидії дискримінації, а дозволяє забезпечити реалізацію інтересів національних меншин в усіх сферах життєдіяльності суспільства з урахуванням просторових особливостей їх проживання в межах країни.

Сучасні суспільно-політичні та соціально-економічні процеси в Україні вимагають від держави та інститутів громадянського суспільства прийняття управлінських рішень і програмних підходів до своєї діяльності на якісно новому рівні. Досягнення такого рівня якості державного управління, який би відповідав складним завданням модернізації суспільства, що стоять перед українською державою, неможливо увести без науково-аналітичного супроводу відповідних рішень, формування нових технологій соціального управління, а також залучення громадськості до реалізації політики у відповідній сфері. Отже, сфера міжетнічних відносин, як одна з найбільш наукоємних сфер державної політики, вимагає наукового підходу до вироблення обґрунтованих рішень.

Література.

1. Куц Ю. О. Етнополітичні державотворчі процеси в Україні: управлінський аспект : Монографія / Ю. О. Куц; ХарПІ УАДУ. – Х. : Вид-во «Магістр», 2002. – 204 с.
2. Майборода О.М. Питання системності у функціонуванні механізмів державної етнонаціональної політики / О. М. Майборода // Вісник Держкомнацрелігій України. – 2008. – № 1. – С. 115–124.
3. Надолішній П. І. Етнонаціональний фактор адміністративної реформи в Україні : проблеми теорії, методології, практики: Монографія / Надолішній П. І. – К: Вид-во УАДУ, 1998. – 262 с.
4. Надолішній П. І. Етнонаціональний чинник трансформації територіальної організації публічної влади / П. І. Надолішній // Сучасні тенденції розвитку публічного управління: теорія та практика: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 2 листопада 2012 року / [ред. кол.: М. М. Іжа та ін.]. – Одеса, 2012. – С. 251–253.
5. Троциньський В. П. Тенденції розвитку організаційно-функціональної структури державного управління етнонаціональними процесами в Україні / В. П. Троциньський // Аналітика і влада : журн. експертно-аналіт. матеріалів і наук. праць Ін-ту проблем держ. упр. та місц. самоврядування НАДУ при Президентіві України. – 2012. – № 6. – С. 132–138.

6. Постанова Кабінету Міністрів Української РСР «Про утворення Комітету у справах національностей при Кабінеті Міністрів УРСР» від 9 липня 1991 року № 79: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/79%D0%B0-91-%D0%BF>.

7. Постанова КМУ «Про затвердження Положення про Комітет у справах національностей при Кабінеті Міністрів України» від 12 лютого 1992 року N 71 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/71-92-%D0%BF>.

8. Указ Президента України «Про Фонд розвитку культур національних меншин України» від 29 квітня 1992 року N 279 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/279/92>.

9. Постанова КМУ «Питання Міністерства України у справах національностей та міграції» від 26 червня 1993 р. N 487 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/487-93-%D0%BF>.

10. Постанова КМУ «Питання Міністерства у справах національностей, міграції та культур» від 22 вересня 1994 р. № 655 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/655-94-%D0%BF>.

11. Указ Президента України «Про утворення Міністерства України у справах національностей та міграції» від 26 грудня 1995 року N 1176/95 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1176/95>.

12. Указ Президента України «Про Положення про Державний комітет України у справах національностей та міграції» від 28 жовтня 1996 року N 1001/96 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1001/96>.

13. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державний департамент у справах національностей та міграції» від 4 серпня 2000 р. N 1236 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1236-2000-%D0%BF>.

14. Указ Президента України «Про Положення про Державний комітет України у справах національностей та міграції» від 19 березня 2002 року № 269/2002 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/269/2002>.

15. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2007 року № 201 «Про затвердження Положення про Державний комітет України у справах національностей та релігій // Урядовий кур'єр. – 2007. – № 38. – 28 лютого.

16. Указ Президента України «Про Положення про Міністерство культури України» від 6 квітня 2011 року № 388/2011 // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 71. – 25 серпня.

УДК 614:339.138

Роман Грицко

МАРКЕТИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ В СІМЕЙНІЙ МЕДИЦИНІ

Висвітлюються питання ролі особи пацієнта і взаємин сімейного лікаря з ним в умовах ринкової системи

© Грицко Р.Ю., 2014.